

Bývalý premiér Paroubek: Spravedlnost pro Miloše Zemana?

- CZ24 News | 9. března 2023

ČESKO: V posledních dnech se prakticky všechna média oddávají bezuzdným útokům na bezprostřední okolí končícího prezidenta Miloše Zemana, včetně jeho samotného. Je to místy nechutné, někdy komické (např. údajně vypitý sklad alkoholu v Lánech) a hlavně nepravděpodobné. Alespoň pro toho, kdo si dokáže zachovat kritické uvažování nad věcí. Prostě je to všechno přehnané.

Miloš Zeman začínal jako velký rétor Občanského fóra v roce 1989, ale jeho velká část kariéry je spojena se sociální demokracií, jejímž předsedou se stal v roce 1993 a byl jím až do roku 2001.

Mezi jeho nesporné přednosti patřila schopnost skvělého projevu. A to i v době, kdy mu zjevně docházely síly v důsledku kumulace nemocí, které sužovaly jeho tělo.

Je vlastně posledním z koryfejí listopadové revoluce. Nikdo jiný už nezbývá. Není tu ani Václav Havel, v aktivní politice není ani Václav Klaus.

Byl především pragmatickým politikem, který dovedl být tvrdým protivníkem až nepřítelem, jenž ale v případě potřeby ovšem dokázal najít i s největším oponentem politickou dohodu. To se ukázalo např. v době tzv. opoziční smlouvy.

Jeho premiérství, přes všechny faux pas a přešlapy jeho spolupracovníků – ministrů i jeho osobně, je potřeba hodnotit jako velmi dobré. Tedy ve srovnání se svým předchůdcem ve funkci i s naprostou většinou svých nástupců.

Jeho politickou pouť nezdobily sice velké a vznešené myšlenky, ale svou politickou cestu měl především v době svého premiérství i předtím v čele sociální demokracie, velmi dobře promyšlenou a jasnou.

Politickou kariéru Miloše Zemana provázely mnohé porážky a také velká a někdy překvapivá politická vítězství. V čele sociální demokracie dokázal zvítězit vlastně jen v jedněch volbách (sněmovních v roce 1998) a jen díky neschopnosti pravicových stran dohodnout se po sněmovních volbách na vládě, byl schopen vytvořit jednobarevnou vládu s podporou smluvně opoziční ODS.

Nevyhrál v čele ČSSD žádné komunální, krajské ani senátní volby. Prostě byl specialistou na volby do sněmovny, solitérním politikem, kterážto jeho výjimečná schopnost se pak projevila především v přímé prezidentské volbě. Ta pro něj byla obrovskou šancí, darem z nebes. V Poslanecké sněmovně a Senátu by mu sociální demokracie v nepřímé volbě nikdy nedokázala zajistit zvolení prezidentem.

Po prezidentské volbě uskutečněné v roce 2003 ještě parlamentem, odešel poražen zadním vchodem z Pražského hradu a zdálo se, že jeho politická kariéra se především přičiněním Vladimíra Špidly, tehdejšího premiéra za ČSSD a jeho nejbližších spolupracovníků, uzavřela. Miloš Zeman však projevil neuvěřitelnou houževnatost. I když i pak jej provázely porážky. Jeho angažmá ve spojení s pražskými kmotry ve volební kampani k volbám do sněmovny v roce 2010, řízené M. Šloufem, vedlo k další prohře Miloše Zemana. Opět odešel z funkce předsedy, tentokrát své strany SPOZ. Nicméně během krátké doby se SPOZ stala instrumentem, který M. Zemana v roce 2003 v přímé volbě vystřelil do funkce prezidenta republiky. Bylo to velké a pro mnohé nečekané vítězství.

Když se mě jeden z předáků tehdejší ČSSD někdy v únoru 2013 zeptal, kde udělali, pokud jde o M. Zemana chybu, že umožnili jeho volbu, odpověděl jsem mu s lehkostí: "Pokud jste nechtěli M. Zemana, měli jste rok před volbou podpořit kandidaturu profesora Švejnara, který byl schopen porazit ve volbách jak Schwarzenberga, Fischera, tak i Zemana". Dostalo se mi odpovědi: „Když Jirka (Dienstbier, pozn. autora) tolik chtěl...“. Takže i neschopnost jeho politických protivníků anticipovat budoucí vývoj Miloši Zemanovi velmi pomohla.

Na rozdíl od zdrcující většiny svých protivníků byl M. Zeman schopen vždy uvažovat na řadu kroků dopředu. Věděl, že po písmenech A a B následují písmena C, D a E. Tuto schopnost anticipace budoucího vývoje nikdo ze současné politické elity nemá. A M. Zeman si tuto schopnost udržoval do posledních dnů.

Druhé volební období prezidenta M. Zemana bylo poznamenáno jeho snahou změnit ústavní zvyklosti anebo dokonce ústavní pořádek v zemi tak, aby byl nastolen poloprezidentský systém. Podobný tomu, který je ve Francii. K tomuto účelu chtěl M. Zeman využít SPOZ a také sociální demokracii (tam to ovšem s ohledem na Sobotku bylo velmi těžké).

SPOZ však propadla ve sněmovních volbách v roce 2010 a věci v soc. dem. se utvářely jinak, než si M. Zeman představoval. Nicméně, každou skulinu, kterou v Ústavě našel, M. Zeman využil k tomu, aby posunul systém k posílení prezidentovy ústavní síly a moci.

Soužití se Sobotkou bylo po celé čtyři roky (2014-2017) vlády tohoto politika pro Zemana velmi složité. Zeman překážel Sobotkovi a Sobotka Zemanovi a výsledkem bylo postupné oslabování sociální demokracie, když z vedení této strany zmizeli po tzv. lánském puči v roce 2013 všichni politici soc. dem., kteří měli vazby na M. Zemana. Na pádu ČSSD z pozice nejsilnější strany v zemi do současné pozice hvězdné pěchoty mají ovšem dost rovnocenný podíl oba dva: tedy jak Sobotka, tak Zeman.

Po volbách do sněmovny v roce 2017, v nichž ČSSD fatálním způsobem oslabila, se nový lídr této strany Hamáček, vydal cestou spolupráce s M. Zemanem a přivedl svou stranu do koalice s podstatně silnějším hnutím ANO.

Nicméně na léta 2014 - 2019, tedy na léta vlád ČSSD a hnutí ANO a hnutí ANO s ČSSD, to vše za Zemanova prezidentství a před pandemií covidu budeme vzpomínat po čase jako na zlatý věk státu. Rostla kupní síla obyvatelstva, rostl HDP země, aniž by docházelo k růstu státního dluhu a republika se dostala mezi 10 - 12 nejvyspělejších států EU. K tomu jistě přispělo, podobně jako v celé Evropě, to, že Česko dováželo pro svůj rozsáhlý průmysl levné suroviny z Ruska. Dovoz levných surovin z Ruska byl základem prosperity EU a tedy i Česka ve zmíněných letech. M. Zeman se pokusil vytvořit strategické spojení s druhou východní velmocí, Čínou. Jako muž schopný anticipovat budoucí vývoj pochopil obrovský potenciál čínské ekonomiky a možnosti, které to skýtá pro Česko. Tato jeho aktivita ovšem vyzněla dost do ztracena. Také proto, že místo strážlivého hodnocení budoucích čínských investic v Česku, prezident vydával prohlášení s příliš bombastickými vyjádřeními...

V průběhu svého druhého prezidentského mandátu M. Zeman zasahoval, po vzniku druhé Babišovy vlády s účastí ČSSD, do praktických rozhodnutí exekutivy častěji nežli v předchozím období. Prostě vláda A. Babiše neměla ve sněmovně většinu a každá menšinová vláda je pochopitelně vystavena vydírání z mnoha stran. A lidé kolem M. Zemana i M. Zeman sám byl, kromě A. Babiše a J. Hamáčka, v každodenním kontaktu také se šéfem quazikoaliční KSČM V. Filipem, i s předsedou SPD, T. Okamurou. Z Pražského hradu se tak stalo skutečné centrum státní moci. To je možná dnes tím zdrojem nenávisti, který se projevuje až absurdními titulky, headliny velkých českých deníků, zaměřenými proti Zemanovým nejbližším spolupracovníkům i vůči němu osobně. Tato nenávist je uměle živená a ještě nějakou dobu živená bude.

V posledním roce a půl svého mandátu M. Zeman, podobně jako kdysi V. Havel, zažíval vážné zdravotní problémy. Ty samozřejmě limitovaly výkon jeho prezidentského mandátu. Zmizely výjezdy do krajů a do značné míry i aktivní účast na politickém dění.

Vláda P. Fialy je úplně z jiného politického tábora, nežli M. Zeman. Nicméně, díky premiérovi i prezidentovi byla koexistence vlády a prezidenta v posledním roce mandátu M. Zemana vcelku klidná. Pouze tři prezidentská veta u pečlivě vybraných zákonů a prezidentem vyjádřený odpor vůči nižší valorizaci důchodů v červnu tohoto roku.

M. Zeman odchází z politické scény bez zjevného politického dědice a také dědictví. Bude možná psát memoáry, v nichž nejspíš zatočí se všemi politickými nedovedy a zejména s těmi, se kterými se dostal do politického sporu či kteří překáželi jeho politickým záměrům.

Možná, že se na jeho odchod z politické scény (na kterou se ovšem bude jako politický recidivista rád vracet tu a tam vtipnými či jedovatými glosami) hodí slova jedné revolucionářky: „I když se občas mýlí, zůstává naším velikánem“. A myslím si, že to tak i je, přes všechny chyby byl Miloš Zeman velkou politickou osobností. A s ním končí éra velkých politických vůdců, kteří se objevili v politickém orbitu země v době sametové revoluce.

ZDROJ: Jiří Paroubek